

1 PÄLKÄNEEN VESIHUOLTOLAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

1.1 Toimintakertomus

Pälkäneen vesihuoltolaitos on kirjanpidollinen taseyksikkö, joka on eriytetty kunnan kirjanpidossa. Taseyksikkö noudattaa tasejatkuvuutta ja se pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä. Vesihuoltolaitos kattaa toimintansa kulut ja investoinnit toiminnasta saatavilla tuloilla ja liittymismaksuilla.

Vesihuoltolaitos on palveluntuottaja, joka huolehtii vedenotosta, talousveden jakelusta sekä jätevesien viemäroinnistä ja puhdistuksesta. Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on turvata kuntalaisille hyvä ja laadukas juomavesi sekä varmistaa ympäristön puhtaus laadukkaalla puhdistamotoiminnalla.

Toimintaa ja seurataan jatkuvan omavalvonnan lisäksi ulkopuolisen viranomaisen valvonnalla. Talousveden tulee täyttää vuoden jokaisena hetkenä terveydensuojelulain ja talousvesiasetuksen mukainen laatu. Jätevesien käsittely tulee toteuttaa ympäristön- ja vesiensuojelulakien mukaisesti (kaikkiaan toimintaa ohjaavia lakeja ja asetuksia on 14, joiden lisäksi useita säädöksiä).

Pälkäneen vesihuoltolaitoksen seurantamittauksissa asetusten ja lainsäädännön edellyttämät tavoitteet toteutuivat kokonaisuudessaan vaatimusten mukaisina.

Talous ja merkittävät poikkeamat talousarviossa

Talouden osalta vesihuoltolaitoksen myyntituotot olivat 1 347 687 euroa (alv 0 %).

Tilikauden tulos on alijäämäinen. Taloutta rasittaa toimintakulujen (energian, aineiden ja tarvikkeiden hinnannousu) lisäksi edellisten vuosien investoinnit, suurimpana Tommolan jätevedenpuhdistamo sekä rakennetut verkostot, joihin ei ole saatu liittyjiä. Vesihuoltolaitokset poistot edellisten vuosien investoinneista oli 611 615 euroa. Talouden tasapainottamiseksi ja tulevien vuosien ylläpitokulujen varautumiseksi hintoja korotettiin 1.7.2024 alkaen, mutta hinnankorotuspaineet tuleville vuosille on edelleen edessä.

1.1.1 Hallinto ja organisaatio

Pälkäneen vesihuoltolaitos on kunnan omistama vesihuoltolaitos ja kuuluu osaksi Pälkäneen kuntaa. Vesihuoltolaitoksen asiat päätetään Pälkäneen kunnan teknisessä lautakunnassa ja vesihuoltolaitos on osa teknisen toimen yksikköä.

Henkilöstö

Vesihuoltolaitoksella on vesihuollon työnjohtaja ja kaksi vesihuoltolaitoksen hoitajaa. Vesihuoltolaitoksen johtajana toimii tekninen johtaja. Lisäksi vesihuoltolaitokselle palveluita tuottavat kunnallistekniikan insinööri ja tekninen sihteeri.

Vesihuoltolaitoksen toiminta edellyttää ympärivuorokautista päivystystä. Oman henkilökunnan lisäksi päivystyspalvelua hankitaan ostopalveluna.

1.1.2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Vesihuoltolaitos sai uusia asiakkaita 58 kpl. Merkittävään ryhmä oli Uutanankärjen asiakkaat. Uutanankärki toteutettiin yhteistyössä asukkaiden kanssa. Asukkaat vastasivat pääosin töiden toteuttamisesta, vesihuoltolaitos valvonnasta, kytkennöistä ja vesityöohjeistuksen mukaisista töistä. Välierinnetielle valmistui investointina laajennusalue, johon liittyi kuusi uutta asiakasta.

Uudet liittymät vaikuttivat toimintakulujen osuuteen. Liittymämaksut kirjataan pitkäaikaisiin rahoituseriin, joten ne eivät näy toimintatuotoissa.

Vesihuoltolaitoksen maksuja korotettiin 1.7.2024 alkaen. Huolimatta korotuksesta (10%) ja asiakasmäärän kasvusta (3,0%) liikevaihto pieneni vuoteen 2023 verrattuna.

Vesitorniin suoritettiin 10 vuotishuolto ja sisäpuolen kuntotarkastus. Säiliö on hyvässä kunnossa.

Tommolan jätevedenpuhdistamon ilmastusaltaat huollettiin laajalla huolto-ohjelmalla. Altaat toimivat moitteettomasti.

Toiminnalliset luvut

	2021	2022	2023	2024
Liikevaihto (euroa)	1 365 897	1 337 639	1 364 028	1 347 687
Toimintakulut (euroa)	-815 727	-784 130	-959 284	-970 778
Verkostoon liitetyt kiinteistöt (kpl)	1 888	1 906	1936	1994
Laskutus (m³)				
- Vesi	231 896	227 082	222 870	225001
- Jätevesi	181 561	179 774	176 390	175315

Toiminnan tunnuslukutaulukko

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vesilaitos							
Laskutettu talousvesimäärä m3	218 424	221 409	225 147	231 896	227 082	222 870	225001
Talousveden käyttömaksu €/m3 (alv0%)	2,01	2,01	2,01	2,01	2,01	2,01	2,21
Viemärlaitos							
Laskutettu jätevesimäärä m3	182 414	179 672	177 208	181 561	179 774	176 390	175315
Jäteveden käyttömaksu €/m3 (alv 0%)	2,96	2,96	2,96	2,96	2,96	2,96	3,26

Myydyt vesimäärät

Hinnankorotukset astuivat voimaan 1.7.2024

1.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Verkosto

Vuoden 2025 talousarviossa sekä vuosien 2026-2027 taloussuunnitelmassa ennakoitu merkittävimpinä Vohlisaaren kunnallistekniikan rakentaminen ja Kankaanmaan uuden teollisuusalueen vesihuolto.

Kinnalan vedenottamon rakennuksen peruskunnostus ja Tommolan vanhan jätevedenpuhdistamon katon kunnostustyöt ovat edessä lähivuosina.

Luopioisten jätevedenpuhdistamon (1991) elinkaaritarkastelu ja mahdollisen siirtoviemärin selvitys on hyvä tehdä ennakkoselvityksenä. Tarve töille on kymmenen vuoden sisällä.

Talouden osalta vesihuoltolaitoksen tulee pitkällä aikavälillä saavuttaa tasapaino tuottojen ja kulujen suhteen. Vuoden 2025 käyttösuunnitelmaan on varaus omaisuudenhallintasuunnitelman toteutukselle.

1.1.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesilaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävin toimintariski liittyy talousveden puhtauteen ja sitä kautta ihmisten terveyteen ja elintarviketeollisuuden toimintaan. Verkoston ikääntyminen tulee olemaan yksi verkoston merkittävimmistä

riskeistä talousveden puhtauteen, seuraavaksi merkittävin riski tulee olemaan pohjaveden saastuminen. Pälkäneen pohjavesialueilla on merkittävästi maanottoa ja maanotosta on tullut suuri riski alueen pohjavesille.

Lisäksi Pälkäneen pohjavesille merkittävä riski on VT12-tie. Lisäksi VT12 alueella kulkeva liikenne ja varsinkin vaarallista kemikaalia sisältävä kuljetus on aina riski pohjavedelle ja pohjaveden laadulle.

Jäteveden joutuminen pohjaveteen tai jätevedenpumppauksen tai puhdistamon toimintahäiriö saattaa aiheuttaa myös merkittävän riskin. Jätevedenpumppauksen tai puhdistamon toimintahäiriö saattaa aiheuttaa vesistöjen saastumisen ja sitä kautta suuren ihmismassan sairastumisen esimerkiksi uimavedestä.

Jäteveden joutuminen pohjaveteen on epätodennäköistä ja vaatisi pitkään jatkuneen ongelman verkostossa tai pumppaamossa, mutta pohjaveteen joutuessaan aiheuttaisivat merkittävät ongelmat ihmisten terveydelle ja talousvettä toimittavalle laitokselle. Kaikissa toteutuissa onnettomuuksissa ovat mukana myös taloudelliset tappiot.

Jätepuhdistamoiden lietteen kuivatus tapahtuu yhden kuivaimen varassa. Tammolaan olisi harkittava uuden kuivaamon rakentamista.

Henkilöstö. Vesihuoltolaitoksen toiminta ja ylläpito vaatii erikoisosaamista laitoksen työntekijöiltä. Kolmen työntekijän muodostaessa henkilöstön on riskinä pitkä poissaolo tai muu este. Myös ulkopuolisilta ostettu päivystyspalvelu muodostaa riskin, kun olosuhteet tai paikat ei välttämättä ole tuttuja.

Talouden osalta alijäämäinen tulos antaa aihetta huoleen. Vesimaksujen kohtuullinen korottaminen ei välttämättä riitä turvaamaan toimintaa pitkällä aikavälillä. Toiminnan kulujen karsiminen on käytännössä mahdotonta, ilman että riskeerataan toimintaan liittyviä lakien- ja asetusten edellyttämää toimintatapaa.

Ympäristöyksikön ohjelmassa vv. 2025-26 on pohjavesien suojelusuunnitelman laatiminen. Suunnitelmaan yhteydessä tarkastellaan pohjavesien hallintaa tarkemmin.

1.1.5 Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä

Selonteko sisäisen valvonnan, riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä on kunnan varsinaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

Ympäristötekijät

Jätevedenpuhdistuksessa ja vedenhankinnassa toimitaan ympäristöluvan ehtojen puitteissa. Talousveden laatua tutkitaan Pälkäneen kunnan vesihuoltolaitoksen talousveden valvontaohjelman mukaisesti. Jätevedenpuhdistamoiden toimintaa valvotaan ympäristölupien mukaisesti. Juomavedelle annetut määräykset saavutettiin vuoden jokaisena ajankohtana ja jätevedenpuhdistamoiden toiminta oli ympäristöluvan mukaista. Pumppaamoiden toimintaa valvotaan kaukovalvonnalla ja pumppaamot kierretään viikoittain.

1.1.6 Esitys tilikauden 2023 tuloksen käsittelystä

Tilikauden tuloksen -291 438,89 euroa käsittelystä esitetään seuraavaa:

- Tuloutetaan aikaisemmin tehtyjä poistoeroja 9 274,08 euroa
- Tilikauden alijäämä -282 164,81 euroa siirretään taseen edellisten tilikausien yli- / alijäämättilille.

1.2 Talousarvion toteutuminen

1.2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

TOIMIELIN: tekninen lautakunta
TOIMIALA: vesihuoltolaitos
TILIVELVOLLINEN: tekninen johtaja

Kuntastrategian toteutumista tukevat toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma	Kommentti
KESTÄVÄ KEHITYS:	Vesihuoltolaitoksen talous on tasapainossa	Käyttötalous saadaan tasapainoon ja vahvistetaan investointikykyä elinvoimaa ja tulevaa kehitystä tukeviin investointeihin.	(K/E).	Ei ole toteutunut	Vaatii pitkänajan suunnitelman. Ilman merkittäviä korotuksia tavoite on mahdoton saavuttaa
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.</i>	Toiminassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Jäteveden-puhdistamon sähkön-kulutuksen korvaaminen osittain itse tuotetulla sähköllä.	Ratkaisuehdotus, jolla saadaan 10% ostetusta sähköstä korvattua itse tuotetulla sähköllä, on laadittu (K/E).	On toteutunut, mutta edellyttää lisäselvityksiä.	Alustava suunnitelma aurinkosähkön hyödyntämiseksi on laadittu, mutta selvitys vaatii laajempia tutkimuksia.

Tuloslaskelma, ulkoinen

Vesihuoltolaitos	TP 2023	TA 2024	TA- muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama (€)	Poikkeama- %
TOIMINTATUOTOT	1 319 116	1 418 647	-58 000	1 360 647	1 347 687	-12 960	-0,95 %
Myyntituotot	1 308 719	1 418 000	-58 000	1 360 000	1 351 732	-8 268	-0,61 %
Tuet ja avustukset	11 795	647		647	-4 045	-4 691	-725,53 %
Muut toimintatuotot	-1 399						
TOIMINTAKULUT	-952 356	-862 146	-39 000	-901 146	-970 778	-69 633	7,73 %
Henkilöstökulut	-211 029	-233 597		-233 597	-194 159	39 437	-16,88 %
Palvelujen ostot	-353 135	-373 760	-39 000	-412 760	-416 990	-4 130	1,02 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-378 869	-253 970		-253 970	-357 641	-103 671	40,82 %
Muut toimintakulut	-9 322	-819		-819	-1 988	-1 169	142,74 %
TOIMINTAKATE	366 760	556 501	-97 000	459 501	376 909	-82 592	-17,97 %

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden on merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate). Toimintakate jäi 82.592 euroa tavoitteen alle.

1.2.2 Vesihuoltolaitoksen talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

Nimi	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	2024	Poikkeama	Poikkeama %
Liikevaihto	1 472 890,99	-58 000,00	1 414 890,99	1 411 440,81	-3 450,18	-0,24%
Liiketoiminnan muut tuotot	646,62	0,00	646,62	-4 044,77	-4 691,39	-725,53%
Materiaalit ja palvelut	-633 800,75	-39 000,00	-672 800,75	-780 550,72	-107 749,97	16,02%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-253 970,00	0,00	-253 970,00	-357 640,92	-103 670,92	40,82%
Palvelujen ostot	-379 830,75	-39 000,00	-418 830,75	-422 909,80	-4 079,05	0,97%
Henkilöstökulut	-233 596,68	0,00	-233 596,68	-194 159,39	39 437,29	-16,88%
Poistot ja arvonalentumiset	-608 973,22	0,00	-608 973,22	-611 615,12	-2 641,90	0,43%
Suunnitelman mukaiset poistot	-608 973,22	0,00	-608 973,22	-611 615,12	-2 641,90	0,43%
Arvonalentumiset		0,00			0,00	
Liiketoiminnan muut kulut	-819,00	0,00	-819,00	-1 988,06	-1 169,06	142,74%
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-3 652,04	-97 000,00	-100 652,04	-180 917,25	-80 265,21	79,75%
Rahoitustuotot ja -kulut	-64 500,00	0,00	-64 500,00	-96 576,67	-32 076,67	49,73%
Muut rahoitustuotot	1 500,00	0,00	1 500,00	3 631,05	2 131,05	142,07%
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-21 737,96	18 262,04	-45,66%
Muille maksetut korkokulut	-10 000,00	0,00	-10 000,00	1 783,71	11 783,71	-117,84%
Korvaus peruspääomasta	-16 000,00	0,00	-16 000,00	-80 251,87	-64 251,87	401,57%
Muut rahoituskulut		0,00		-1,60	-1,60	
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-68 152,04	-97 000,00	-165 152,04	-277 493,92	-112 341,88	68,02%
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-68 152,04	-97 000,00	-165 152,04	-277 493,92	-112 341,88	68,02%
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	9 274,11	0,00	9 274,11	9 274,11	0,00	0,00%
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-58 877,93	-97 000,00	-155 877,93	-268 219,81	-112 341,88	72,07%

1.3 Tilinpäätöslaskelmat

1.3.1 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	1-12/2024		1-12/2023	
Liikevaihto		1 411 440,81		1 364 027,54
Liiketoiminnan muut tuotot		-4 044,77		10 396,52
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-357 640,92		-378 869,05	
Palvelujen ostot	-422 909,80	-780 550,72	-360 063,29	-738 932,34
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-164 226,38		-157 524,40	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-26 068,15		-48 095,74	
Muut henkilösivukulut	-3 864,86	-194 159,39	-5 409,07	-211 029,21
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-611 615,12		-607 930,38	
Arvonalentumiset		-611 615,12	-8 790,50	-616 720,88
Liiketoiminnan muut kulut		-1 988,06		-9 322,36
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-180 917,25		-201 580,73
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	3 631,05		5 335,12	
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-21 737,96		-28 031,68	
Muille maksetut korkokulut	1 783,71		-715,45	
Korvaus peruspääomasta	-80 251,87		-66 207,80	
Muut rahoituskulut	-1,60	-96 576,67	-238,35	-89 858,16
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-277 493,92		-291 438,89
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-277 493,92		-291 438,89
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		9 274,11		9 274,08
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-268 219,81		-282 164,81

VESIHUOLTOLAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-11,40	-8,01
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	45,80	-44,13
Voitto, %	-19,66	-21,37

1.3.2 Vesihuoltolaitoksen tase

VASTAAVAA	1-12/2024	1-12/2023	VASTATTAVAA	1-12/2024	1-12/2023
A PYSYVÄT VASTAAVAT	8 827 914,27	9 161 353,40	A OMA PÄÄOMA	-2 032 663,34	-1 764 443,53
I Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00	I Peruspääoma	1 605 037,46	1 605 037,46
1. Aineettomat oikeudet	0,00	0,00	IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-3 369 480,99	-3 087 316,18
II Aineelliset hyödykkeet	8 822 314,27	9 155 753,40	V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-268 219,81	-282 164,81
1. Maa- ja vesialueet	183 080,17	183 080,17	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	17 535,79	26 809,90
2. Rakennukset	2 566 004,89	2 813 829,97	1. Poistoero	17 535,79	26 809,90
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 010 991,23	6 042 866,59	E VIERAS PÄÄOMA	10 975 667,17	11 004 043,79
4. Koneet ja kalusto	15 854,08	20 731,96	I Pitkäaikainen	5 095 634,37	5 208 036,53
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	46 383,90	95 244,71	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	796 682,00	1 110 014,00
III Sijoitukset	5 600,00	5 600,00	8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	29 348,00	29 348,00
4. Muut saamiset	5 600,00	5 600,00	9. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	4 269 604,37	4 068 674,53
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	132 625,35	105 056,76	II Lyhytaikainen	5 880 032,80	5 796 007,26
II Saamiset	132 625,35	105 056,76	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 059 994,00	846 662,00
Lyhytaikaiset saamiset	132 625,35	105 056,76	3. Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	1 242 694,99	1 743 597,95
1. Myyntisaamiset	114 280,61	86 899,73	6. Saadut ennakot	423,52	2 255,90
3. Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	0,00	7. Ostovelat	81 731,47	92 696,03
4. Muut saamiset	18 229,35	18 157,03	8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	3 316 308,08	2 966 311,88
5. Siirtosaamiset	115,39		9. Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	52 195,44	39 161,82
IV Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00	10. Siirtovelat	126 685,30	105 321,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 960 539,62	9 266 410,16	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 960 539,62	9 266 410,16

TASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	-22,49	-18,76
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	779,83	800,47
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	-3 368	-3 369
Lainakanta 31.12., 1 000 €	3 099	3 700
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1 000 €	3 099	3 700
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0

1.3.3 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	1-12/2024		1-12/2023	
Toiminnan rahavirta				
Liikeliikäämä (-alijäämä)	-180 917,25		-201 580,73	
Poistot ja arvonalentumiset	611 615,12		616 720,88	
Rahoitustuotot ja -kulut + (-)	-96 576,67		-89 858,16	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	334 121,20	0,00	325 281,99
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-278 175,99	-278 175,99	-174 529,71	-174 529,71
Toiminnan ja investointien rahavirta		55 945,21		150 752,28
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-100 000,00		-100 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-500 902,96		-590 294,94	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	-600 902,96	0,00	-690 294,94
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	0,00		0,00	
Saamisten muutos	-27 568,59		-9 994,82	
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	349 996,20		400 247,35	
Korottomien velkojen muutos	222 530,14	544 957,75	149 290,13	539 542,66
Rahoituksen rahavirta		-55 945,21		-150 752,28
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	632	653
Investointien tulorahoitus, %	120,11	186,38
Laskennallinen lainanhoitokate	0,85	0,68
Lainanhoitokate	3,92	4,16
Kassan riittävyys, pv	0,00	0,00
Quick ratio	0,02	0,02
Current ratio	0,02	0,02